

MISIE

4

2015

BOLÍVIA

FARNOSŤ

SPOLOČENSTVO SPOLOČENSTIEV

**Ludová
zbožnosť**

MINIŠTRANTI

MONAGILLOS Y MONAGILLAS

Džungľa v džungli

Alebo sifyfovská robota s vízami

Tímová pastorácia

MINIŠTRANTI

MONAGILLOS Y MONAGILLAS

V Bolívii okrem chlapcov posluhujú pri liturgii aj dievčatá. V Zóne 5 je ich asi polovica. Kórejské sestry pritom dbajú, aby dievčatá mali vlasy stočené na hlave a stiahnuté sieťkou.

Miništrantské rúcho v Bolívii spočíva v bielej jednodielnej tunike, ktorá je prepásaná farebnou stužkou podľa liturgického slávenia.

Každý polrok sa volí prezident a viceprezident miništrantov. Dospelých miništrantov je tu veľmi málo, pretože buď odchádzajú študovať do Santa Cruz alebo si nájdu prácu alebo si založia rodinu.

Miništranti sa okrem sv. omši stretávajú vždy v sobotu o desiatej hodine predpoludním. Vrámci toho upratujú kostol, zahrajú sa nejakú hru, pomodlia sa a vypočujú si krátku katechézu. Na záver dostanú sladkosť, buchtu alebo zmrzlinu.

Podľa príležitostí chodíme s nimi aj na výlety. Niekedy stačí okúpať sa v blízkom rybníku, vzdialenom asi dva kilometre od kaplnky. Raz v roku je väčší výlet, napríklad do Cinecentra v Santa Cruz. Pre nich je to skutočný zážitok.

Ak sa niekto chce dostať na takýto výlet, okrem toho, že prispeje symbolickou finančnou čiastkou, musí mať primeranú dochádzku počas celého roka.

V niektoré nedele berieme dvoch miništrantov na sv. omše v komunitách. Je dobré, aby ich spoznávali a aby sa učili slúžiť pre chudobných a pracovať ako misionári.

Miništranti sa správajú pri sv. omšiach slušne, prakticky ich nemusíme napomínať. Takisto svoju službu ovládajú

dobre. Na stretnutiach sú pozorní a pri aktivitách na výletoch sa všetci zapájajú.

Vplyvom toho, že deti a mládež vyrastajú v početných rodinách a v skromných podmienkach, je tu práca s miništrantmi omnoho ľahšia. Doma viacerí nemajú televízor; počítač, počítačové hry a internet prakticky nikto, takže o službu, stretnutia a výlety majú živý záujem, na rozdiel od Slovenska, kde sú mladí tak presýtení rôznymi ponukami, že je pre kňaza ťažké niečím ich zaujať.

FARNOSŤ

SPOLOČENSTVO SPOLOČENSTIEV

V Cirkvi sa už snád' pol storočia hovorí, že farnosť nemá byť spoločenstvom jednotlivcov ale spoločenstvom spoločenstiev. Pretože jednotlivec sa vo väčšom spoločenstve môže cítiť nepovšimnutý, nevypočutý a osamelý.

Tu v Concepción môžeme právom hovoriť o tom, že sa farnosť snaží byť jednou veľkou rodinou, ktorá združuje množstvo malých spoločenstiev.

Tento proces je iba v začiatkoch, ale keďže ľudia žijú v šesť až osemčlenných rodinách,

a mladí, ktorí sú už po birmovke. Okrem toho máme my kňazi v piatky plánovacie stretnutie s rehoľnými sestrami.

V iných intervaloch sa zasa stretávajú rodičia prvoprijímajúcich a birmovancov, ďalej tí, ktorí uvažujú

o duchovnom povolaní alebo chcú hlbšie poznať Sv. Písmo. Tie posledné stretnutia má na starosti náš krajan Andrej Pešta SVD, rodák zo Slovenskej Vsi.

Väčšina katechétov majú absolvované dvojročné kurzy, takže niektorí sú na skutočne dobrej úrovni. Niektorí z animátorov sú bývalí birmovanci, ktorí sa rozhodli slúžiť.

Určite je čo zlepšovať, hlavne spôsob vedenia spoločenstiev, ale veľmi oceňujeme, že ľudia si aj napriek práci, vedia nájsť čas na spoločenstvo. Najmä rodiny ho nevnímajú iba na duchovnej úrovni, ale majú túžbu premieňať svoje skúsenosti na konkrétne skutky služby bližným.

stretávanie sa v spoločenstve je pre nich úplne prirodzené.

Kňazi, v spolupráci s rehoľnými sestrami sa snažia povzbudzovať k účasti na živote spoločenstiev, aj keď ich všetky sami nevedú. Niektoré majú na starosti rehoľné sestry, iné laici a niektoré vedú samotní kňazi.

V našej zóne sa pravidelne každý týždeň stretávajú prvoprijímajúce deti, birmovanci, miništranti, rodiny, animátori

Ľudová zbožnosť

Ľudia, prichádzajúci z hôr Altiplana, majú vo veľkej úcte Pannu Máriu, ktorú uctieujú ako „Virgen Urkupiña“ - Panna z Urkupiñe. Pôvodní obyvatelia Čikítanie, v ktorej žijeme, si zasa viac uctieujú Eucharistiu. Je to spôsobené hlavne vplyvom rehole Jezuitov, ktorí tu položili silné základy kresťanstva.

Jedného dňa nás pozvala jedna rodina, že chcú posvätiť dom a novú sošku Panny Márie. Mysleli sme si, že pôjde o jednoduchú udalosť v kruhu rodiny.

Ako prvé nás na ulici pred domom privítala silná strelba z delobuchov. Vedeli sme, že sme na správnom mieste. Vzadu, medzi domami, bolo pripravené priestranstvo, vyzdobené ako vždy farebnými balónmi, rôznymi girlandami a svetlami. V centre bol oltárnik s tromi soškami Panny Márie a vedľa stôl s napečenými tortami. Niečo ako malá svadba.

Potvrdzoval to aj pripravený diskdžokej s rozloženým ozvučením.

Najviac nás prekvapilo množstvo ľudí, ktorí sa tu zhromaždili. Bolo ich niečo vyše stovky. Susedia, príbuzní a známi... Prítomní boli aj vacierí muži a chlapi.

Požehnanie začalo modlitbou rozjímavého ruženca, ktorú viedla pani v stredných rokoch. Po nej bolo požehnanie vody,

sôch a všetkých domov okolo priestranstva.

Po skončení požehnania mnohí nábožne prichádzali k vyzdobenému oltáriku a na tehľách pod ním zapalovali sviečky a v tichu sa modlili. Pripomínalo mi to trochu naše „poklony pri Božom hrobe“.

Ako prvých ponúkli čiňou nás, kňazov. Potom sa všetci polohlasne rozprávali, bez akéhokoľvek náhlenia a netrpezlivosti. Keď sme sa po hodnej chvíli zdvihli, zistili sme, že asi čakali na nás, pretože diskdžokej okamžite vypeckoval svoj hudobný aparát. Oslavy pokračovali až do rána.

Pri odchode zo slávnosti sme prechádzali cez dom rodiny, ktorá nás pozvala. Všimli sme si, ako chudobne ho mali zariadený. A pritom sa nachádza takmer v centre mesta: Hlinená podlaha, na stene tri archaické obrázky a za záclonou tri postele. Nič viac!

Keď sme išli na rannú sv. omšu o pol ôsmej, dozvedeli sme sa, že ľudia ešte tancujú. Myslím si, že mnohým mladým na Slovensku by sa zvyk tancovať na počesť Panny Márie veľmi páčil.

Pochopili sme, že hodnoty týchto ľudí sú posunuté úplne inde ako tie naše v rozvinutej modernej spoločnosti. Rozhodnutie, čo z toho je lepšie, nechávame na Váš úsudok.

Tímová pastorácia

Keď sme sa ešte pred odchodom rozprávali s naším otcom biskupom Štefanom Sečkom, povedal nám, že nás pustí iba v tom prípade, ak pôjdeme obaja. Práca v misiách nám opodstatnenosť tejto dôležitej požiadavky potvrdzuje prakticky každý deň.

Kdesi som čítal, že ak ťahá jeden kôň, utiahne určitý počet ton nákladu. Keď však ťahajú dva kone, neutiahnu dvojnásobok, ale údajne až desaťnásobok.

Ježiš dobre vedel, prečo posielal učeníkov po dvoch. Má to mnoho výhod ale aj ťažkostí. Tie ťažkosti však nie sú na škodu. V dvojici sa človek neskryje pred tým druhým, neutají nič. Priateľ, ktorý je s ním, ho dobre pozná. Niekedy je to pokorujúce, ale veľmi to pomáha k osobnému rastu.

Uvažoval som, aké by to bolo, keby som tu bol ako Slovák sám. Bolo by to nesmierne ťažké. Asi preto prichádzajú do misií prevažne rehoľníci, ktorí žijú vo väčších spoločnostiach. Minimálne aspoň traja. Je dobré aj to, že zatiaľ

bývame vo farnosti spolu s dvomi ďalšími kňazmi. Na jednej strane je medzi nimi a nami veľa rozdielov, pretože sú bolívijski, ale na druhej strane môžeme ako kňazi budovať jednotu, vzájomne zdieľať problémy, radiť sa, pýtať a pomáhať si.

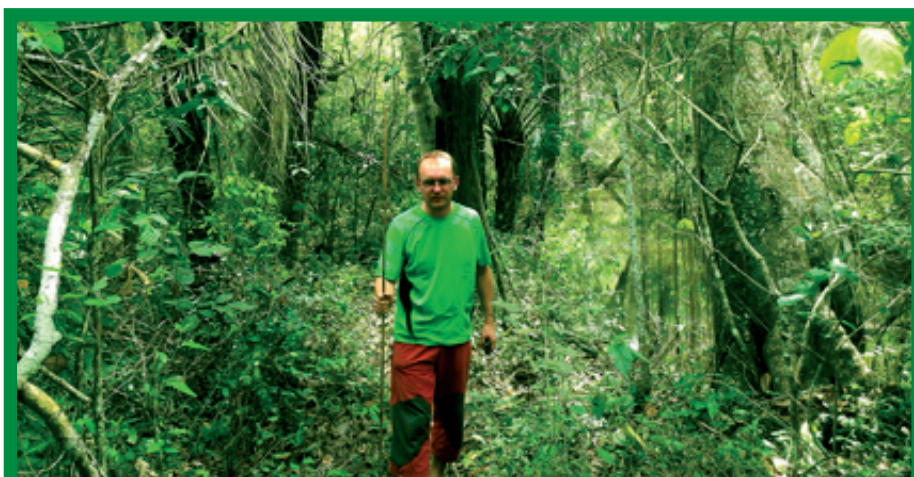
My dvaja zatiaľ pracujeme prakticky vždy vo dvojici. Keď jeden je hlavný celebrant, druhý káže alebo hrá na gitare a spieva. Podobne aj pri šoférovaní. Je veľmi náročné a zároveň aj nebezpečné, aby jeden zvládol napríklad výjazd do komunity Monte Verde, ktorý so všetkým trvá asi desať hodín. Z toho šesť hodín trvá samotná cesta.

Všetky veci na sv. omšu, rúcha i ozvučenie a hudobné nástroje si nosíme so sebou. Pracujeme na tom, aby nám pomáhali aj nejakí

laici, ale je to veľmi náročné, pretože po skončení školy potrebujú z čohosi žiť a my ich nemôžeme zamestnať a finančne podporovať.

Podobne je to aj pri pohrebných sv. omšiach. Všetko si nosíme so sebou do kaplnky na cintoríne. Miništranti nám nemôžu pomáhať, pretože školu majú aj popoludní.

Aby bolo naše telo odolnejšie v zápase s páľavou dňa a rôznymi „živlami“, číhajúcimi na naše zdravie, snažíme sa ráno od pol šiestej behať v átriu biskupského úradu. Tento zvyk má aj tunajší otec biskup Antonio, čo je pri jeho veku šesťdesiattri rokov úctyhodný výkon. Podobne sa snažíme raz v týždni vybehnúť niekde do prírody. Ale aj vtedy premýšľame, či by sme tam raz nemohli prísť s mladými.

Ranné chvály sa modlíme spolu s kňazmi farnosti o siedmej hodine ráno v katedrále. Po raňajkách my dvaja ešte pokračujeme v modlitbe breviára, v chválach a v príhovoroch za našich farníkov a za dobrodincov. Sú to pre nás veľmi dôležité chvíle, v ktorých sa snažíme hľadať Božiu vôľu a uvedomovať si, že Ten, ktorý nás povolal, je stále s nami...

Džungľa v džungli

Alebo sizyfovská robota s vízami

Priznám sa, že sme veľmi dlho váhali s napísaním tohto článku. A hoci sme už aj niekedy chceli začať, vynaliezavosť tunajších úradníkov stále otvárala šokujúce a nepredvídateľné možnosti. Minulý týždeň konečne svitlo „svetlo na konci tmavého tunela“

Bratislavský kolotoč

Náš cirkus v džungli úradníkov začal už pár mesiacov pred odchodom do Bolívie. Po získaní potrebných náležitostí, ako sú fotografie, očkovania, zmluva o našom prepožičaní a žiadosť Bolívijskej biskupskej konferencie, potvrdená ministerstvom zahraničných vecí, spolu s „výpisom z registra trestov“ a pasmi sme sa vybrali na malý výlet do Bratislavy.

Začali sme Generálnou prokuratúrou a ministerstvom zahraničných vecí. Potom sme pokračovali u objednávateľa

a vízia získania víz sa stala jasnejšou. Hrozilo nám totiž, že budeme zdieľať osud imigrantov, ktorí v tomto čase zaplavujú našu rodnú Európu. Možno Vám aj naše skúsenosti pomôžu viac pochopiť situáciu týchto ťažko skúšaných bratov a sestier.

súdneho prekladateľa a na Najvyššom súde v Justičnom paláci, ktorý potvrdil, že prekladateľom vety: „Nemá žiaden záznam v registri trestov“ nie je obyčajný absolvent dvojmesačného kurzu španielčiny. Ináč za každú pečiatku si všade pýtali kolok alebo dvojciferný poplatok.

S potvrdeným potvrdením o potvrdení potvrdenia sme opäť prišli na ministerstvo zahraničných vecí potvrdiť dokument o našej bezúhonnosti ako poistku pre prípad, žeby v niekom ešte pretrvávali nejaké pochybnosti.

Samozrejme, znova za rovnaký poplatok. Tento bratislavský kolotoč sme stihli za rekordných šesť hodín.

Viedenská ruleta

Naivne natešení sme si to hneď poobede namierili na ambasádu do Viedne. Stihli sme to ešte s rezervou dvoch hodín pred koncom pracovnej doby. Pani sekretárka, ktorá nás privítala vo dverách, sa nás ako prvé opýtala, či sme objednaní. A to sme predtým komunikovali s ambasádorkou cez mail asi dva týždne a o objednávaní nepadlo ani slovo.

Na našu zápornú odpoveď povedala, že najprv sa musíme objednať cez internet a až potom môžeme prísť. V snahe dopátrať sa príčiny, prečo nestačí prísť v čase úradných hodín, svoj postoj zdôvodnila tým, že majú veľa práce. Ináč za dve hodiny, ktoré sme tam potom strávili, neprešla ambasádou ani noha. Preto nám veľmi nešlo do hlavy, akú prácu mala pani sekretárka na mysli.

Ale ako praví Slováci sme sa nedali len tak ľahko odbiť a slušne sme ju požiadali, či by nám nemohla skontrolovať dokumenty a vydať tlačivo so žiadosťou o víza.

Po kontrole a vypísaní žiadostí dodala, že za víza, ktoré žiadame, je potrebné zaplatiť v banke. No fajn! Prečo nie?! Vložili sme požadovanú sumu na účet Bolívijskej ambasády. Potvrdenie i všetky dokumenty sme odniesli pani úradníčke s tým, že na druhý deň budeme čakať na jej telefonát.

Nedočkali sme sa. A tak sme sa sklamaní vrátili domov. Keď som sa po niekoľkých dňoch mailom skontaktoval s ambasádou, povedala, že musí naše doklady poslať do La Paz v Bolívii, pretože také prípady, ako sme my, vybavuje prvýkrát v živote. Niežeby nám nepadlo dobre počuť o našej jedinečnosti, ale podľa nášho názoru to nebola tá pravá chvíľa.

Keď som sa jej znova po niekoľkých týždňoch spýtal, či sú už vybavené víza, povedala, že ich už má týždeň na stole. A tak sme vyrazili z Oravy okolo pol noci, aby sme ráno mohli byť čím skôr na ambasáde.

Konečne víza!

Otvorila nám znova tá istá sekretárka, podala nám pasy s pečiatkou víz a s poznámkou, že nám udelili „Zdvorilostné víza“, na jeden mesiac od prekročenia hraníc Bolívie a nie na päť rokov, ako sme žiadali. Mimochodom za tieto víza sa vôbec neplatí. Na našu otázku o peniazoch sme dostali odpoveď, že čiastku 85 eur, ktorú sme im poslali si stiahli za potvrdenie „výpisu z registra trestov“. Na bločku, ktorý mal potvrdzovať náš milodar bola však suma 50 eur.

Boli sme tak prekvapení, že sme sa nezmohli ani na slovo. A to sme ešte netušili, že ani tieto víza nám nič neosožili, ba práve boli na prekážku. Ináč ambasádorka nám v predchádzajúcej komunikácii napísala, že zdvorilostné víza trvajú dva mesiace a sama nás od nich odhovárala. Nikto z nás tieto víza nežiadal. Žiadali sme víza na ohraničný čas päť rokov.

Samotnú ambasádorku sme za celý čas vôbec nevideli.

Keď sme otvorili pasy, od prekvapenia nám padli sánky. Čísła jednanja našich víz boli 1/2015 a 2/2015. A to bol už jún!

Bolívijská story

Po príchode do Bolívie onedlho začal ďalší kolotoč. Z Concepción do Santa Cruz, kde sa všetko vybavuje, je to tristo kilometrov a asi 5-6 hodín cesty. Čiže časovo podobne ako trvá cesta z Oravy do Viedne. Našťastie nám vo vybavovaní začala pomáhať seňora Ňoni, ktorá má v tejto oblasti dlhoročné skúsenosti a ktorá spolupracuje s tunajším vikariátom. Snáď to už vyjde.

Všetko je to ináč

Začali sme: Polícia, migračný úrad, ministerstvo zahraničných vecí... Naše fotky zo Slovenska

sme si mohli založiť do albumu, pretože v Bolívii ako cudzinci musíme mať na nich kriklavočervené pozadie. Ale to je predsa maličkosť.

No potom prišiel kameň úrazu: Vraj náš sedemkrát potvrdený výpis z registra trestov nie je platný, pretože všetky pečiatky, ktoré sú na jeho preklade, nie sú aj na origináli! Mimochodom obidva boli spolu zviazané a opečiatkované súdnym prekladateľom. A tak vraj musia volať na Interpol na Slovensko. No ale keďže v tom čase už bola na Slovensku hlboká noc a nikto neodpovedal, museli sme sa vrátiť do Concepción.

Reklamácia

Odpoveď prišla až za pár týždňov. A tak sme sa znova vybrali do Santa Cruz. Nasledovalo lekárske vyšetrenie, ober krvi, váženie, rontgen pľúc, vyšetrenie hrdla, moču a ďalšie úradné vybavovačky. Všetko sa to ale stoplo na migračnom úrade, kde nám povedali, že v pečiatke víz nemáme napísaný čas trvania víz. Okrem toho sme podľa nich prišli neskoro, pretože vstupné víza nám už končia a nedajú sa predĺžiť.

Po viac ako siedmych hodinách čakania a vybavovania od rána sme konečne opustili úrady a nočným autobusom sa vrátili do Concepción. Nevieam, či to bolo všetkými stresmi alebo divokou jazdou šoféra mikrobusu, ktorý sa celú cestu dopoval listami koky, ale po príchode domov tesne pred polnocou nám bolo obidvom na zvracanie.

Naše dokumenty a pasy medzičasom odoslali do La Paz a my už len čakáme, kedy nám prídu víza na jeden rok. Niektorým vraj prídu aj po desiatich mesiacoch. Po roku treba víza znova predĺžiť na dva roky a absolvovať množstvo strastiplných chvíľ na úradoch za patričné poplatky. Ak by niekto chcel získať trvalý pobyt, musí celý kolotoč zopakovať po uplynutí týchto dvoch rokov.

Vytlačili sme komunikáciu s ambasádorkou, v ktorej nám odporúčala víza na päť rokov, tvrdiac, že zdvorilostné víza trvajú dva mesiace a poslali sme to ako reklamáciu do La Paz. Odtiaľ sa ale ani po týždni nikto neozval. A tak nám hrozilo, že budeme musieť vycestovať z Bolívie do Peru alebo Brazílie, precestovať tisíc kilometrov, zostať tam jeden deň a vrátiť sa ako turisti. Tým by sa nám anulovali zdvorilostné víza.

Señora Ñoni krútila hlavou a hovorila, že za osemnásť rokov sa jej nič podobné neprihodilo. Navyše bežal čas a hrozilo, že po skončení víz, budeme za každý deň omeškania platiť ako pokutu v prepočte tri eurá denne. To znamená, že budeme braní ako nelegálni imigranti.

Do tretice všetko najlepšie

Po tretíkrát sme boli vybavovať víza v Santa Cruz, pretože z La Paz pricestovala pani riaditeľka migračného úradu. Keď si prezrela naše doklady, nechápavo pozrela na miestnych úradníkov a povedala, že máme všetko v poriadku.

Už sme si mysleli, že máme vyhraté, keď zrazu úradníčka pri okienku zahlásila, že ešte potrebujeme jedno potvrdenie od polície. Vraj či sme sa od nášho vstupu do Bolívie nedopustili

trestnej činnosti alebo pašovania drog. Bez tohto dokumentu by sme nemohli pokračovať ďalej.

Spočiatku nezaberali ani odvolávky na pani riaditeľku, ale nakoniec to nejako prešlo. Aby sme napokon dostali potvrdenie o začatí vybavovania víz, museli sme sa po tretíkrát postaviť do radu. Ňoňi medzitým odbehla zaplatiť do banky nový poplatok, pretože predošlý už neplatil.

Prosím, spomeňte si na tento náš príbeh, keď sa vám bude zdať dlhé čakanie u lekára, na polícii alebo na inom úrade.

A spomeňte si aj na migrantov, ktorých si jednotlivé štáty a úradníci pohadzujú medzi sebou ako horúce zemiaky.

Misijné začiatky sa spájajú s pocitom osamelosti v cudzej krajine, pretože sme opustili svojich príbuzných a známych.

Na druhej strane tento pocit umenšujú Vaše modlitby, obety, správy a dary, ktoré nám posielate.

Vďaka Vám môžeme urobiť oveľa viac pre ľudí, ku ktorým sme poslaní. V duchovnej i materiálnej chudobe miestnych ľudí chceme vidieť Krista, ktorý hoci bol bohatý, stal sa pre nás chudobným, aby sme sa my jeho chudobou obohatili.

Pán Boh odplat'!

Ďakujeme všetkým farníkom z Velkej Lomnice za príspevok na misie v Bolívii v hodnote 700 eur, ktorý ste získali

predajom výrobkov počas „Bodky za prázdninami“. Pán Boh zaplat'!

Misionári Ján a Pavol

Ďakujeme!

Procesia na sv. Ľudovíta.

Sv. omša v komunite San Pablo del Norte.

Kúpanie v rybníku.

Kázeň na sv. omši pre birmovancov.

Stretnutie rodín.

Stretnutie povolaní.

Hra počas stretnutia povolaní.

Tradiční čikitanskí muzikanti.